

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2019. május 8.

TÖRTÉNELEM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2019. május 8. 8:00

I.

Időtartam: 100 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló kipontozott helyet!**

Csak annyi válaszlelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tudatosítsa, hány részfeladatból áll a feladat, és oldja meg az összeset!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!
- Ügyeljen arra, hogy a személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat az ókori Rómával kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével!

„Amikor Brutus és Cassius pusztulása után már nem volt köztársasági haderő, [...] és Lepidus kiforgatása, Antonius öngyilkossága után a Julius-pártnak is csak Caesar [Augustus] maradt vezérül, s lemondott triumviri címéről, mintha [1.] consulként járna el és a nép védelmére beérné a tribunusi joggal. Miután a katonaságot ajándékokkal, a népet gabonával, az egész államot a béke édességével lekenyerezte, lassanként magasabbra tört: [2.] magához ragadta a senatus, a magistratusok, a törvények jogkörét, s ennek senki sem szegült ellene, hiszen a legderekabbak a háborúban [...] elhullottak, a többi előkelő pedig, minél jobban hajlott a szolgaságra, annál nagyobb gazdagsághoz és kitüntetésekhez juthatott, és az új helyzetből hasznot húzva inkább a biztosat és meglevőt, semmint a régit és kockázatosat választotta. Ezt az állapotot a tartományok sem utasították el, a hatalmasok vetélkedései és a tisztviselők kapzsisága miatt gyanús szemmel nézvén a [3.] senatus s a nép uralmát, mivel nem nyújtottak hathatós segítséget a törvények, melyeket erőszakkal, megkörnyékezéssel, végül pénzzel meg lehetett kavarni.” (Tacitus ókori római történetíró)

a) Hol és mikor zajlott az a csata, amely után Antonius öngyilkos lett? (Elemenként 0,5 pont.)

Helyszín (település):

Évszám:

b) Nevezze meg azt az államformát, amelyre a 3-as számú aláhúzott szövegrész utal! (0,5 pont)

.....

c) Nevezze meg azt az Augustus által bevezetett hatalomgyakorlási formát, amelyre az 1-es és a 2-es számú aláhúzott részletek vonatkoznak! (0,5 pont)

.....

d) Fogalmazza meg saját szavaival az 1-es és a 2-es számú aláhúzott részlet segítségével az Augustus által bevezetett hatalomgyakorlási forma jellemzőit! (1 pont)

.....

3 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**2. A feladat a középkori Európa társadalmához kapcsolódik.
Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!**

A) „Minthogy naponként szükségem szenvedtem és ide-oda vándoroltam, hogy valami megélhetést keressek, és egyáltalán nem találtam, végül is uraságod kegyes jóindulatához folyamodtam, kérvén, hogy nekem [...] művelésre földet adass; kérésemet uraságod helybenhagyta és eredményre is juttatta [...]. Ezért [...] ígérem, hogy minden tekintetben a ti hasznatokon munkálkodom, és a nekem nyújtott védelmet szolgálataimmal viszonzni fogom. A dézsmákat [adókat] pedig ígérem, hogy pénzben vagy természetben [...] beszállítom.” (Oklevélminta, VII. század)

B) „Azt akarjuk, hogy mindenki számára legyen ismert ez a szerződés, amelyet mi a Rajnán inneni [a Rajna nyugati partjáról származó] emberekkel, akiket hollandoknak neveznek, kötöttünk. Ezek az emberek felkeresték felségünket, igen erősen kérve a püspökségünk területén fekvő eddig megműveletlen [...] földek átengedését, hogy azt termővé tegyék. [...]

Egyezséget kötöttünk, amelynek értelmében a fent nevezett földbirtok minden [telkéért] évenként 1 dénárt fizetnek nekünk. [...] Végül akaratainknak megfelelően elfogadták, hogy a föld gyümölcsének tizedét nekünk adják, [...]; [ezt további] 1 dénárral megválthatják. [...] Megengedtük továbbá, hogy templomokat építsenek ott, ahol szükségesnek látszik. Átengedtük ezeknek a templomoknak a plébános használatára a [...] nekünk járó tized egytized részét.” (Frigyes hamburgi érsek oklevele, XII. század)

a) Mely társadalmi folyamathoz köthetőek az A) betűjelű forrásban leírtak? Karikázza be a helyes válasz sorszámát! (0,5 pont)

1. Megkezdődött a jobbágyság kialakulása.
2. Kiépült a hűbéri rendszer.
3. Hospeseket telepítettek a ritkábban lakott területekre.

b) Mi ösztönözhetett egyes személyeket az A) betűjelű forrásban szereplő kötelezettségvállalásra? Fogalmazzon meg röviden két magyarázatot a forrás alapján! (Elemenként 0,5 pont.)

1.
2.

c) Mely társadalmi folyamathoz köthetőek a B) betűjelű forrásban leírtak? Karikázza be a helyes válasz sorszámát! (0,5 pont)

1. Megkezdődött a jobbágyság kialakulása.
2. Kiépült a hűbéri rendszer.
3. Hospeseket telepítettek a ritkábban lakott területekre.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

d) Miért kötelezte a B) betűjelű oklevél kétféle adó fizetésére is az érintetteket? (1 pont)

.....

e) Milyen hasonlóság figyelhető meg az A) és B) betűjelű források között az adófizetés módjára vonatkozóan? (1 pont)

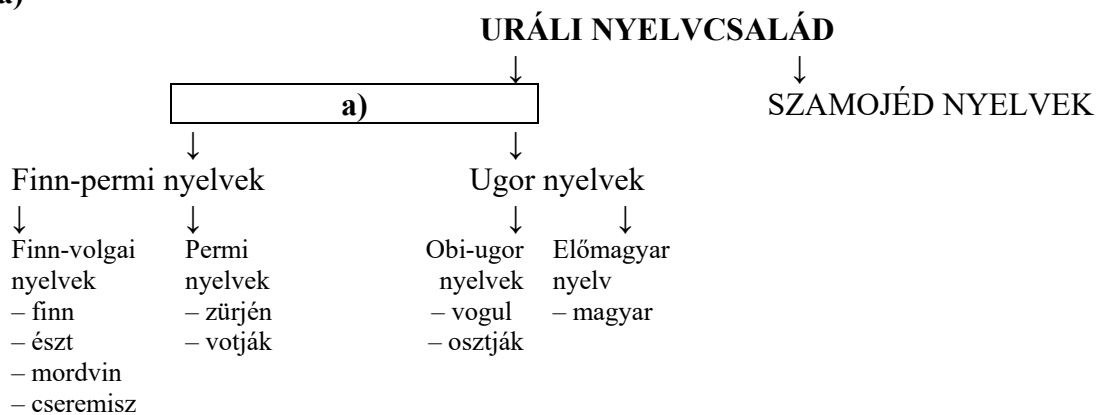
.....

4 pont

3. A feladat a magyar őstörténethez kapcsolódik.

Nevezze meg a forrásokhoz kapcsolódó fogalmakat! (Elemenként 1 pont.)

a)

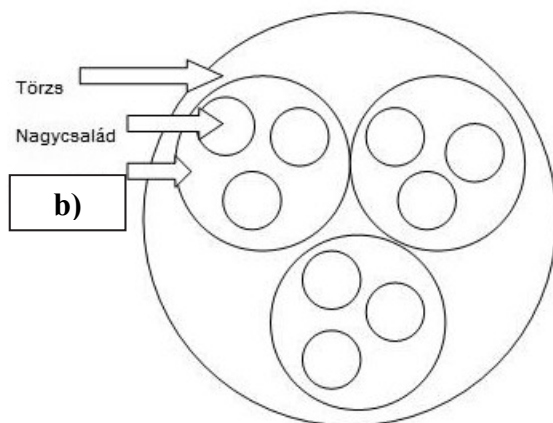

Az uráli nyelvek rokonsági ábrája

Az ábráról hiányzó, a) betűjellel jelölt nyelvcsalád megnevezése:

.....

b)

*A honfoglalás kori magyar
társadalom szerkezete*

Az ábráról hiányzó, b) betűjellel jelölt társadalmi egység (csoport) megnevezése:

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

c) „A magyar pedig a türköknek [törököknek] az egyik fajtája. Főnökük 20 000 emberrel vonul ki. Főnöküket K.n.d.h.-nek [kende vagy kündü] nevezik. Ez a név királyuk megkülönböztető címe, mert annak az embernek a neve, aki királyként uralkodik rajtuk: Dzs.l.h. [dzsula vagy gyula]. Minden magyar Dzs.l.h.-nak nevezett főnökük parancsát követi a háború dolgában, védelemben és egyéb ügyekben.”
(*Dzsajhani, arab tudós*)

A forrás által körülírt uralmi rendszer megnevezése szakkifejezéssel:

.....

d)

Kutatások alapján készített rajz

A kép központi alakja által viselt tisztség / szerepkör megnevezése szakkifejezéssel:

.....

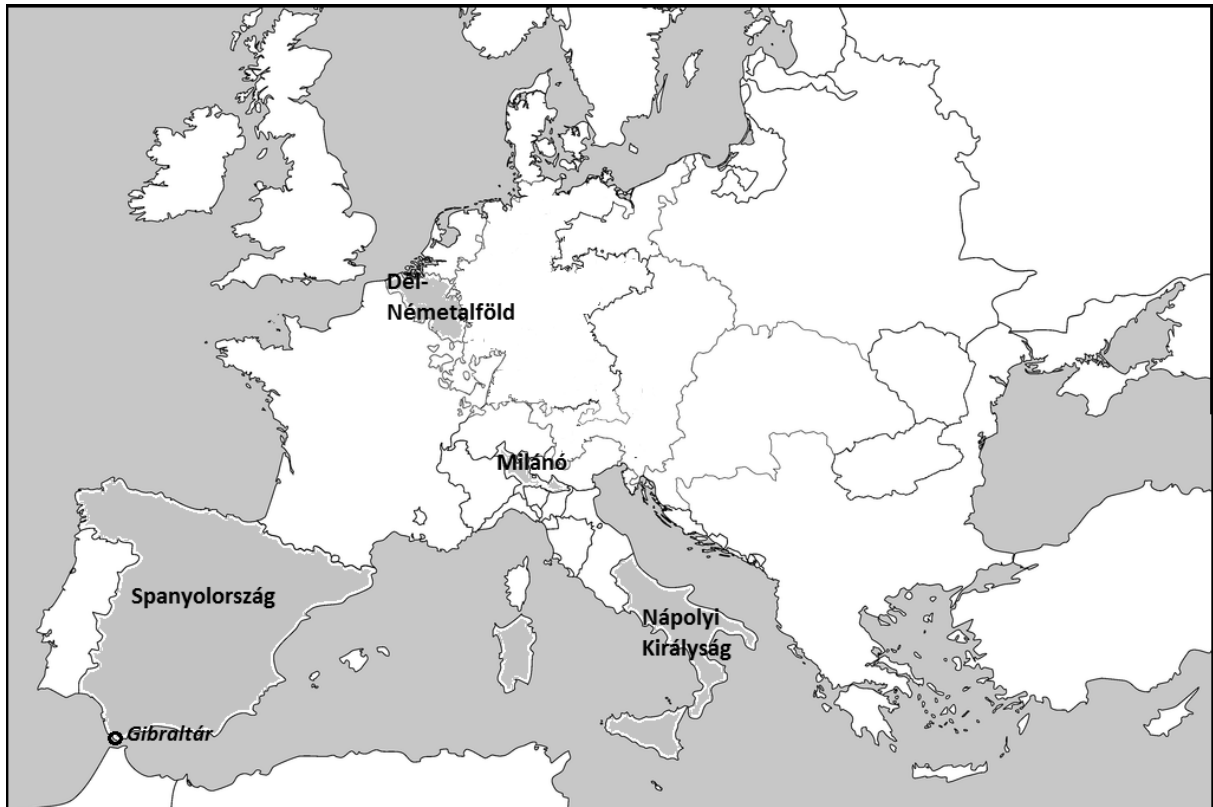
4 pont

4. A feladat a spanyol örökösödési háborúhoz kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!

„Mint hogy a legdicsebb emlékezetű II. Károly, Spanyolország királya nemrégiben gyermekek hátrahagyása nélkül halt meg, ő császári felsége kijelentette, hogy az elhunyt király utáni trónöröklés [...] saját dicső uralkodóházát illeti meg. A legkeresztényibb király pedig ugyanazon trónöröklést unokája [...] számára igyekeztén megszerezni, azzal az érveléssel hozakodott elő, hogy a hercegnek ehhez való joga az elhalálozott királynak valamiféle végrendeletéből származik. [A legkeresztényibb király] [...] meg is kaparintotta az egész örökség, vagyis a spanyol monarchia birtoklását, a spanyol-belga tartományokat, a milánói hercegséget pedig fegyverrel foglalta el, [...] több hadihajót a spanyol fennhatóság alá tartozó Indiákra küldött. [...] Már is eléggé nyilvánvalóvá lett az, hogy ő császári felségének fel kellene hagynia minden reménnyel igényének bármikori teljesüléséről, a Szent Római Birodalom pedig elveszítené az itáliai és a spanyol-belgiumi hűbéres tartományokhoz való jogát, az angol és a holland szövetséges hatalmaknak a földközi-tengeri, valamint az Indiákra és másfelé irányuló szabad hajózása és kereskedelme végképp semmivé válnék; Hollandia elveszítené azt a biztonságát, ami eddig megvolt neki a [...] spanyol-belga [...] tartományok által. [...] Mindezekről az okoktól indítva, ő szent császári felsége és Nagy-Britannia szent királyi felsége, valamint Hollandia nagyhatalmú rendjei [...] a közös nagy veszedelem megakadályozása céljából szükségesnek vélték az egymás közti szoros kapcsolatot és szövetséget.” (Szövetségi szerződés, 1701)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

A spanyol örökség

(A kontinens szürkére színezett részei a spanyol koronához tartozó területek.)

Nevezze meg a szövegben említett országokat, területeket, uralkodóházakat vagy uralkodókat! (Elemenként 0,5 pont.)

a) Melyik uralkodóház „ő császári felsége saját dicső uralkodóháza”?	
b) Melyik ország a „legkeresztényibb király” országa?	
c) Ki az a király, aki a spanyol „trónöröklést unokája számára” igyekezett megszerezni?	
d) Melyik kontinensen helyezkedtek el az „Indiák”?	

A háborút lezáró békeszerződés Gibraltárt Nagy-Britanniának, Dél-Németalföldet pedig a császárnak juttatta. Magyarázza meg e két területi változás célját a forrás alapján! (Elemenként 1 pont.)

e) Gibraltár:

.....

f) Dél-Németalföld:

.....

4 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**5. A feladat Bethlen Gábor uralkodásához kapcsolódik.
Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével!**

„A [kincstár] jószágaiban való [...] gazdálkodásra [...] jó gondviselőket, udvarbírákat állíttatván mindenütt, a sóaknák, arany-, ezüst-, [higany]- és rézbányáknak [...] műveltetésére messzünnen is nagy költséggel azokhoz jól értő tudós főmestereket hozatott vala. [...] Az országba idegen országokból nagy költséggel mindenféle jó mesterembereket, [...] kőműveseket behozat vala, Morvaországból [Cseh Királyság] az új keresztyének közül majd kétszázig való mindenféle mesterembereket.” (Szalárdi János krónikájából, 1662)

Egészítse ki a táblázatot a hiányzó fejedelmi jövedelemforrásokkal! Írja a megfelelő szakkifejezéseket a táblázatba! A felsorolt szakkifejezések közül válasszon! Egy mezőbe egy kifejezést írjon, négy kifejezés kimarad. (Elemenként 0,5 pont.)

Szakkifejezések: bányabér, kapuadó, kilenced, monopóliumok, nemesek adói, robot, szászok adói, tized.

Fejedelmi jövedelem típusa	Fejedelmi jövedelem forrása
Magángazdasági (földesúri) jövedelmek	a)
Regáléjövedelmek	vámok
	pénzverés
	b)
	c)
Országgyűlés által megszavazott jövedelmek	d)
	szabad királyi városok adói
	hadiadó

e) Hogyan használta ki Bethlen Erdély gazdaságának fejlesztésére a Habsburgok által támogatott ellenreformációt? Válaszát saját szavaival, a forrás alapján fogalmazza meg! (1 pont)

.....

3 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

6. A feladat az első ipari forradalommal kapcsolatos.**Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!**

A) „Az angliai gyapjúipar képviselőinek sikerült 1700-ban olyan törvény kibocsátását elérniük, amely büntetés terhe mellett megtiltotta, hogy nyersgyapotot importáljanak [hozzanak be], gyapotrostokból fonalakat készítsenek, gyapotfonalakat szövőszékre tegyenek, és gyapotból készült ruhadarabokat hordjanak. A hat évtizeden át érvényes tilalom feloldása egyszerű kényszer következménye volt. [...] Az európai országok népessége csupán a 18. században 113 millióról 188 millióra növekedett. [...] Ezen kívül magában Angliában is egyre nagyobb népszerűségnek örvendtek a vékony, könnyű, tarka mintázatú gyapotkelmék. [...] [A gyapotrostok tulajdonságai] a gyapot feldolgozását jelentősen megkönnyítették, és így olcsóbbá tették a gyapjú feldolgozásához képest.” (Hermann Heinz Wille író)

B)

A brit textiliparban dolgozók száma (fő)		
Év	Kézi szövők (takácsok)	Gyári szövőmunkások
1810	160 000	80 000
1820	190 000	100 000
1830	210 000	150 000
1840	100 000	230 000

C)

A gyapot- és gyapjúsövetek részesedése az angol kivitel összértékéből (%)			
Év	Gyapotszövet	Gyapjúsövet	Összesen
1700	0,5	68,7	69,2
1750	1,0	46,7	47,7
1801	39,6	16,5	56,1
1831	50,8	12,7	63,5

a) Nevezze meg, elsősorban melyik ázsiai ország textilipara ellen irányult az A) betűjelű forrásban olvasható aláhúzott intézkedés! (1 pont)

.....

b) Magyarázza meg a B) betűjelű forrás segítségével, mely okból változott 1830-tól a kézi szövők (takácsok) száma! (1 pont)

.....

c) Magyarázza meg az A) és C) betűjelű forrás összevetése alapján a gyapotszövet-kivitel alakulásának arányát 1750-ig! (1 pont)

.....

d) Említse meg két okát az A) és C) betűjelű forrás összevetése alapján a gyapotszövet-kivitel 1750 utáni alakulásának! (Elemenként 0,5 pont.)

1. ok:

2. ok:

4 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**7. A feladat a dualizmus kori magyar társadalommal kapcsolatos.
Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!**

A földtulajdonnal rendelkező rétegek néhány jellemzője a dualizmus kori Magyarországon			
A réteg megnevezése	A réteg aránya az osztályadalmon belül (%)	A réteg által birtokolt föld az összes földterület arányában (%)	A magyarok aránya a rétegen belül (%)
Nagybirtokosok	0,03	32,3	91,08
Középbirtokosok	0,27	15,4	69,00
Módos parasztság	0,70	6,6	54,83
Középparasztság	4,50	16,3	46,76
Kisbirtokos parasztság	19,20	23,6	38,70
Törpebirtokos parasztság	13,40	5,8	39,05

Állapítsa meg, alátámasztják-e a következő állítások helyességét vagy helytelenségét a fenti táblázat adatai! Tegyen X jelet az állításokat tartalmazó táblázat megfelelő oszlopába! Egy sorban csak egy X jel szerepelhet. (Elemenként 0,5 pont.)

Állítás	A táblázat adatai alátámasztják, hogyan igaz.	A táblázat adatai alátámasztják, hogyan hamis.	A táblázat adatai alapján nem állapítható meg.
a) Magyarország népességének több mint fele rendelkezett saját földbirtokkal.			
b) A birtokeloszlás aránytalan volt, a földtulajdonosok legvagyonosabb 1 százaléka az összes földterület több mint felét birtokolta.			
c) A nemzetiségi földtulajdonosok átlagosan kisebb birtokkal rendelkeztek, mint a magyarok.			
d) A mezőgazdaságból élőknek nagyjából a harmada nem rendelkezett földbirtokkal.			

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Oldja meg a szöveges forrásra vonatkozó feladatokat! (Elemenként 1 pont.)

„Kívánjuk [...] a választási jognak olyan kiterjesztését, mely míg egyrészt a magyarság vezető szerepét biztosítja, másrészt kellő tekintettel van arra, hogy a magyar gazdaosztály jogos igényei ez alapvető kérdésnél csorbát semmi tekintetben ne szenvedjenek.” (Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület választási röpirata, 1910)

e) Milyen típusú választójog volt érvényben a forrás keletkezésekor? Nevezze meg szakkifejezéssel!

.....

f) Miért veszélyeztethette volna egy radikálisabb választójogi változás „a magyarság vezető szerepét”? Magyarozza meg röviden!

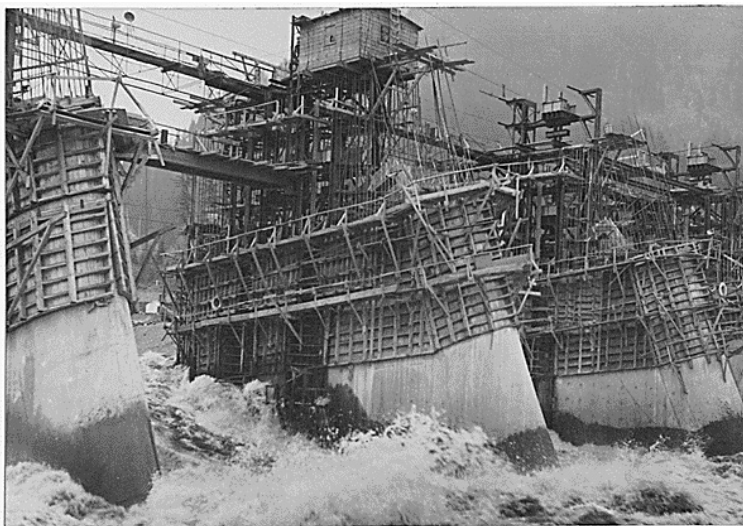
.....

4 pont	
--------	--

8. A feladat a világgazdasági válsághoz kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!

Válassza ki a képekhez köthető, helyes magyarázatot! Karikázza be a megfelelő mondat sorszámát! (Elemenként 0,5 pont.)

a)

Gát a Columbia folyón (Amerikai Egyesült Államok)

1. A megdráguló kőolaj helyett vízi erőművek építésével kívánták az energiahíányt orvosolni.
2. Az állami adóbevételek nagymértékű csökkenése miatt leállították az ehhez hasonló állami nagyberuházásokat.
3. A keresletélénkítés céljával az állam nagy infrastrukturális beruházásokba kezdett.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

b)

New York-i utcakép

(A táblán lévő felirat magyarul: 100 dollárért eladó ez az autó, készpénzre van szükségem, mindent elvesztettem a tőzsdén)

1. A túltermelés miatt az autóárak a töredékükre csökkentek.
2. A megtakarításaik elvesztése miatt a középrétegek elszegényedtek.
3. A technológiai fejlődés miatt a termelés sokkal olcsóbb lett.

c)

Kanadai vonat

1. Európai bevándorlók tömegei érkeztek a válság által kevésbé sújtott Észak-Amerikába.
2. A munkanélküliek bármi áron el akartak jutni olyan régiókba, ahol több volt a munkalehetőség.
3. A fizetőképtelenné vált embereket kilakoltatták, és vasúti kocsikban helyezték el.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

d)

Kertek Youngstown város határában (Amerikai Egyesült Államok)

1. A munkanélküliek számára az állam kis kerteket és vetőmagot adott, hogy ne éhezzenek.
2. A válság miatt a farmerek növelni igyekeztek a termelést, így a városok körül is kerteket alakítottak ki.
3. A válság miatt megkezdték a mezőgazdaság nagy fokú gépesítését.

e) A világgazdasági válság kitörése előtt úgynevezett tőzsdei „buborék” keletkezett: a részvényárak emelkedtek, és egyre többen akartak részvényt venni. **Magyarázza meg a folyamat öngerjesztő jellegét!** (1 pont)

.....

f) Az egyes országuk saját termelésük védelme érdekében védővámokat vezettek be. **Magyarázza meg, miért súlyosbította ez világszinten a válságot!** (1 pont)

.....

4 pont	
--------	--

9. A feladat a trianoni béke revíziójával kapcsolatos. (komplex tesztfeladat)

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!

Rendelje a következő szöveges forrásokat a hozzájuk tartozó dátumokhoz!
Írja a források betűjelét a táblázat megfelelő mezőjébe! Egy mezőbe egy betűjelet írjon!
Egy betűjel kimarad. (Elemenként 0,5 pont.)

A) „A német külügyminiszter által adott ebéd és az osztrák főváros által rendezett fogadás lezajlása után visszaindultunk Budapestre. A határtól kezdve minden állomáson ezrekre menő tömeg lelkes fogadtatásban részesítette a sikeres munkát végzett miniszterek különvonatát. [...] Teleki [Pál miniszterelnök], bár az éljenzés főleg neki szólt, a fülkéjébe zárkózott, és nem mutatkozott.” (Hory András magyar diplomata visszaemlékezése)

B) „Aggódva mentem a Foreign Office-ba [brit külügyminisztériumba], attól tartva, hogy ezen lépésünkben ott egy a német erőszakossághoz hasonló előretörést fognak látni. A lassan járó angol ész ezúttal elég gyorsan felfogta a való helyzetet és később már egyenes meglepéssel mondta nekem Sir Alex Cadogan [brit diplomata], hogy akárhogy is volt a dolog, mindenesetre jobb, ha mi magyarok vagyunk a Kárpátalján, mint a németek.” (Barcza György londoni magyar nagykövet visszaemlékezése)

C) „A magyar hadsereg zöme – mivel a [...] további hadművelethez már nincs rá szükség – megállítandó a Dráva-Duna általános vonalon. [...] A[z ellenséges] állam összeomlása talán már a mai napon befejezett ténynek tekinthető. Úgy gondolom, ez mindannyiunk számára a legjobb húsvéti ajándék.” (Hitler levele Horthy Miklós kormányzóhoz)

D) „A népszavazás eredménye a városban óriási örömet keltett. Az antant-városparancsnokság rendelete folytán szombaton délután 4 órától kezdve mindenféle csoportosulás, gyülekezés és fölvonulás tilos volt, de azért az utcán mégis nagy tömeg hullámozott.” (MTI-jelentés)

E) „Von Ribbentrop [német külügyminiszter] többször telefonált. [...] Németország mindenképpen el akarja kerülni [két szövetségesének konfliktusát]. [...] Von Ribbentrop arra gondol, hogy a két külügyminisztert Bécsbe hívja [...]. Egyetértek vele és a Duce [Mussolini] is helyesel. Két-három napon belül Bécsbe utazunk.” (Ciano olasz külügyminiszter visszaemlékezése)

F) „A kinagyított térképet az új határral mindenki érdeklődéssel nézte. Meglepetés nem volt, legfeljebb a [cseh]szlovákok részéről [...]. Minthogy nem volt fellebbezési jog, mindkét fél hallgatott.” (Újpeéry Elemér külügyi titkár visszaemlékezése)

G) „A francia közvélemény Szlovákia önállóságának kimondása után [...] a bevonulásunkról szóló híreket természetesnek találta és nyugodtan fogadta, mint Csehszlovákia felbomlásának logikus következményeit.” (Khuen-Héderváry Sándor párizsi magyar nagykövet jelentése)

A revíziós
terület-
gyarapodás-
sok (1938–
1941)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Dátum	Forrás(ok) betűjele
a) 1938. november 2.	
b) 1939. március	
c) 1940. augusztus 30.	
d) 1941. április	

Válassza ki a következő kérdésekhez tartozó válaszlehetőségek közül a helyeset! Karikázza be a megfelelő válasz sorszámát! (Elemenként 0,5 pont.)

e) Milyen típusú döntéshozatalra utal a F) jelű forrásban aláhúzott szövegrészlet?

1. mindkét fél számára elfogadható kompromisszum
2. négyhatalmi egyezmény
3. előre, feltétel nélkül elfogadott döntőbíráskodás
4. az érdekszféra titkos felosztása

f) Melyik állítás indokolja az alábbiak közül Teleki Pálnak az A) jelű forrásban leírt viselkedését?

1. Teleki a forrásban szereplő esemény következtében elvesztette a kormányzó bizalmát.
2. Teleki a kárvallott szomszédos országot támogató Szovjetunió támadásától tartott.
3. Teleki az újabb területgyarapodással járó elköteleződés következményeitől tartott.

g) Milyen szempontból tartotta hasznosnak az amerikai nagykövet a következő forrásban aláhúzott magyar intézkedést?

„A magyar lépésnek hasznosságát és jelentőségét teljes mértékben igazolták a későbbi események, amikor a Lengyelország elleni német támadást követően Magyarország nem engedte meg, hogy német csapatok átvonuljanak ezen a stratégiailag fontos területen és megnyitották a [...] határt több mint százezer lengyel katona előtt.”
(Montgomery budapesti amerikai nagykövet visszaemlékezése)

1. Az adott terület etnikai arányai miatt.
2. Az adott terület földrajzi helyzete miatt.
3. Az adott terület gazdasági erőforrásai miatt.

h) Az előző feladatrészen idézett visszaemlékezés egy olyan területre utal, amelyet Magyarország önállóan végrehajtott katonai akcióval szerzett vissza. Nevezze meg ezt az országrészt / területegységet! (1 pont)

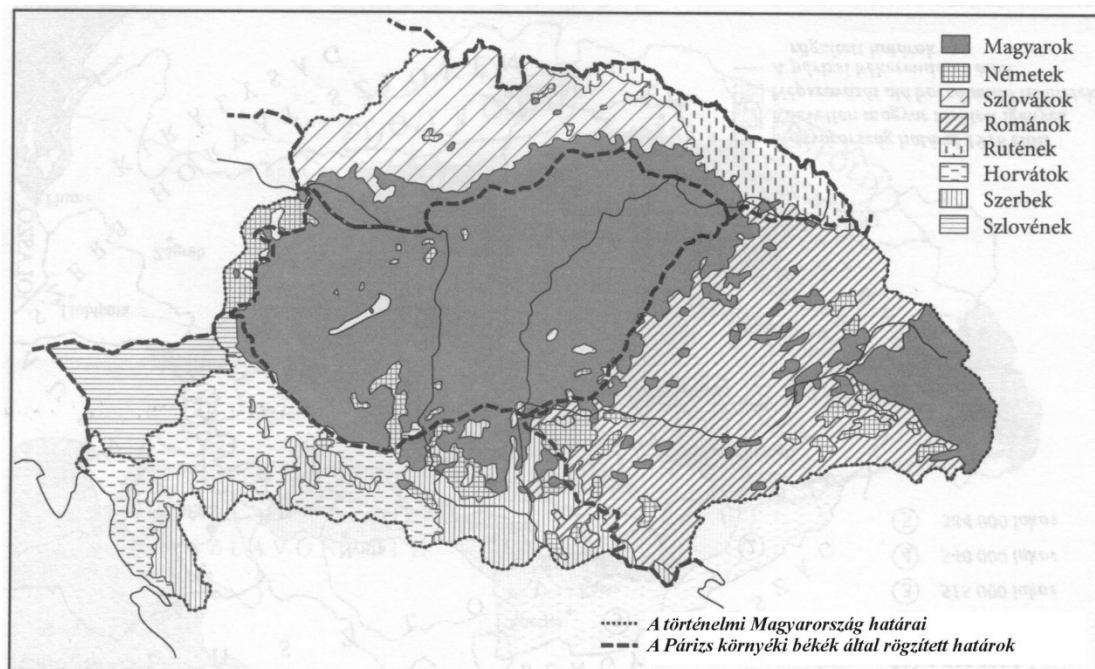
.....

i) Nevezze meg azt az országrészt/területegységet, amelyet Magyarország a németekkel szövetségben végrehajtott katonai akcióval szerzett vissza! (1 pont)

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Rendelje a feladatban szereplő térképek összevetése alapján az egyes 1938–1940 között visszaszerzett országrészek / területegységek magyar lakosságának arányát a területgyarapodások dátumához! Írja a magyar lakosság arányait a táblázat megfelelő mezőjébe! A felsorolt arányszámok közül válasszon! Az egyik arányszám kimarad.
(Elemenként 0,5 pont.)

A történelmi Magyarország etnikai megoszlása a két világháború között

Az egyes visszacsatolt területegységek / országrészek magyar lakosságának aránya:
9,2 % 51,8 % 84,4 % 100 %

	Területgyarapodás dátuma	A visszacsatolt területegység magyar lakosságának aránya
j)	1938. november 2.	
k)	1939. március	
l)	1940. augusztus 30.	

8 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**10. A feladat Izrael XX. századi történetével kapcsolatos.
Oldja meg a feladatot a források és ismeretei segítségével!**

a) Rendelje a következő leírásokat és évszámokat a hozzájuk tartozó térképekhez. Írja a leírások betűjelét, valamint az évszámokat a táblázat megfelelő mezőjébe! A felsorolt évszámok közül válasszon! Egy leírás és egy évszám kimarad. (Elemenként 0,5 pont.)

1.

2.

3.

A) A Szezei-csatornát egyoldalú akcióval Egyiptom államosította. Erre válaszként Izrael, szövetségben a britekkel és franciákkal, megtámadta és legyőzte Egyiptomot. A győzelem kiaknázására azonban a szuperhatalmak nyílt nyomásgyakorlása miatt nem kerülhetett sor.

B) Az Oszmán Birodalom várható felbomlása miatt a brit külügyminiszter nyilatkozatot tett közzé, miszerint a brit kormány „jóindulatúlag tekint a zsidó nemzeti haza megteremtésére Palesztinában”. Ezek után felgyorsult a zsidók térségbe való települése.

C) Izrael az ún. „hatnapos háborúban” legyőzte az ellene szövetkező arab államokat, és jelentős területeket szállt meg a szomszédos országokból.

D) Izraelt közvetlenül megalakulása után megtámadták a környező arab államok, de győzelmet aratva megnövelte területét (például Nyugat-Jeruzsálem megszállásával), míg a többségében palesztinok lakta területek a szomszédos országok ellenőrzése alá kerültek.

Évszámok: 1917–18 1948 1956 1967

	1. térkép	2. térkép	3. térkép
Leírás betűjele			
Évszám			

b) Mely esemény zajlott Magyarországon az A) betűjelű forrásban leírtakkal egy időben?
(1 pont)

.....

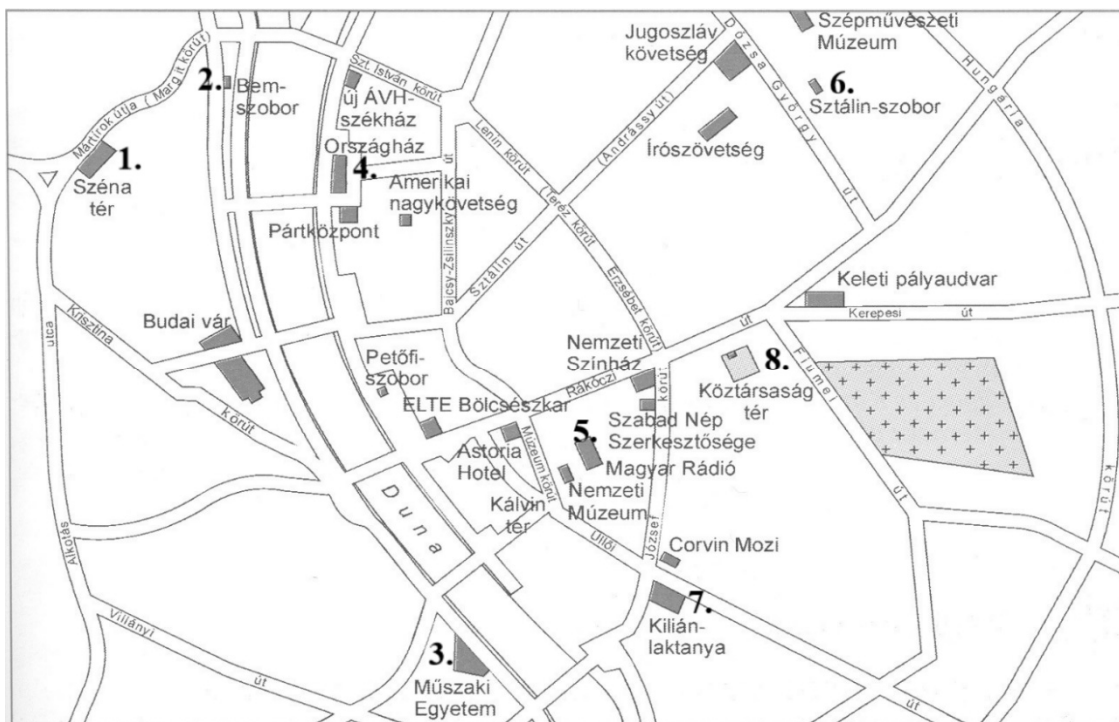
4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

11. A feladat az 1956-os forradalommal kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!

a) Rendelje a térkép helyszíneinek sorszámait a hozzájuk kapcsolódó forrásokhoz! Írja a megfelelő sorszámot a forrás utáni kipontozott helyre! Egy sorszám többször is szerepelhet, három sorszám kimarad. (Elemenként 0,5 pont.)

Az 1956-os forradalom fontosabb budapesti helyszínei

A) „Mi, ott, akik a tett színhelyétől alig pár száz méterre voltunk, hallottuk a sorozatlövéseket. Mikor döbbsen megtudtuk, hogy békés tüntetőkre lőttek a Földművelésügyi Minisztérium tetejéről, vizsgálatot követeltünk. Nincs tudomásom arról, hogy ez később megtörtént-e.” (Visszaemlékezés)

B) „Eltársak! [füttyszó] [...] Barátaim! Idehívtatok azért, hogy mondjak egy pár szót, idehívtatok azért, hogy mondjam meg a véleményemet. [...] Nem kell soká várni, amíg politikai életünk megújrodása ténnyé válik, s napirendre kerülnek azok a demokratikus reformok, amelyeket épülő szocialista hazánk érdekében megkövetelnek az események. [...] Bízunk abban, hogy e téren is, a fegyelem, a rend terén példát mutatunk kommunistákhoz, magyar hazafiakhoz méltóan! [...] Hallgassatok szavamra, amellyel benneteket, kedves barátaim, fegyelmezettségre hívlak fel. Nyugodtan bízva a jövőben, távozzatok. A legközelebbi viszontlátásig!” (Beszédészlet)

C) „A Margit hídon Budára még villamoson megyünk. [Itt] már sokkal forróbb a hangulat, és nagyobb tömeg fogad, mint előbb a Petőfi-szobornál. [...] A zsidóság, a tömeg óriási, és egyre nő. [...] Új tömeg érkezik, egyetemisták sok magyar zászlóval. [...] Hirtelen [...] nagy taps és éljenzés: hosszú póznán nagy alakú Kossuth-címert visznek a szoborhoz, ahol magasra emelik. Aztán egyvalaki fölmászik vele a szobor mellé, egy másik valaki a magyar nemzeti zászlót dugja be [a szobor] kardja mellé, egy harmadik a lengyel zászlót.” (Visszaemlékezés)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

D) „Nemsokára jött egy [...] kislány, s sírva mondta, hogy a bátyja [...] bement egy tíztagú küldöttséggel, [...] hogy beolvassák a 16 pontot, s semmi hír felőlük. Voltunk akkor már tucatnyian. Bementünk a portásfülkébe, de a belső ajtó zárva volt.”
(Visszaemlékezés)

E) „Akkor már rajta voltak az acélkötelek, és teherautóval próbálták húzogatni, de hát nem jött le. Emlékszem, akkor lángvágókat hoztak, és kezdték a csizmájánál vágni.”
(Visszaemlékezés)

F) „Mi a néphadsereg katonái vagyunk és nekünk elsőleges kötelességünk volt védeni a laktanyát minden rendelkezésünkre álló eszközzel. [...] Védtük magunkat, ahogyan tudtuk, különben esküszegők lettünk volna. [...] [Az ezredes] megállapodott a civil vezetéssel, hogy egymásra többet nem tüzelnek, csak a szovjet egységekre, ha nem vonulnak ki.” (Visszaemlékezés)

b) Nevezze meg az F) betűjelű forrásban szereplő ezredest, aki később hadügyminiszter lett! Keresztnevet is írjon! (1 pont)

.....

4 pont

12. A feladat az adórendszerrel kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

Nevezze meg pontos szakkifejezéssel a forrásokban megjelenő adótípusokat!

„E törvény alapján adót kell fizetni: az adóalany által [...] belföldön és ellenérték fejében teljesített termékértékesítése, szolgáltatásnyújtása, terméknek ellenérték [...] fejében teljesített beszerzése [...] után.” (2007. évi CXXVII. törvény)

a)

„Magyarországon a magánszemélyek a jövedelmükből a közterhekhez való hozzájárulás alkotmányos kötelezettségének e törvény rendelkezései szerint tesznek eleget, figyelemmel az adóigazgatási jogszabályokban foglaltakra is.” (1995. évi CXVII. törvény)

b)

Az államháztartás mely két nagy alrendszerének finanszírozására fordítják a munkavállalók fizetéséből levont társadalombiztosítási járulékot?

c)

d)

4 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

A feladatlapon szereplő források (kép, adatsor, térkép) lelőhelyei:

3. László Gyula: 50 rajz a honfoglalókról. Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 1982.
6. D. J. Noordam: Nyugat-európai gazdaság- és társadalomtörténet. Osiris Kiadó, Budapest, 1995.
7. Száray Miklós: Történelem III. (Forrásközpontú történelem)
- Romsics Ignác: Magyarország története a XX. században. Osiris Kiadó, Budapest, 1999.
8. <http://docs.fdrlibrary.marist.edu/images/photodb/27-0903a.gif>,
https://kpbs.media.clients.ellingtoncms.com/img/croppedphotos/2012/04/19/AECrash29_t800.jpg?90232451fbcadccc64a17de7521d859a8f88077d,
<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/da/UnemployedMenHopTrain.jpg>,
<https://sidewalksprouts.files.wordpress.com/2008/04/youngstown-depression-gardens-1.jpg>
9. A térképek és adatok (j–l) forrása: Zeidler Miklós: A revíziós gondolat. Kalligram Könyvkiadó, Pozsony, 2009.
10. <http://socks-studio.com/2012/01/30/cartographic-regression/>
11. Hegedűs András <http://www.nemzetihirhalo.hu/index.php?lap=cikkuzi&iro=eva&cikk=15.10.25.18.45>
- Nagy Imre <https://mult-kor.hu/cikk.php?id=20903>
- Zimándi Pius <http://mek.oszk.hu/01900/01937/html/szerviz/dokument/zimandi.htm>
- Csap Lajos <http://www.egipatrona.hu/mvsz/index.php/2012-07-30-20-33-02/2012-07-30-20-39-52/2014-04-10-10-54-49/mtf-15?id=988>
- Sebestyén Mária <http://mek.oszk.hu/15200/15249/15249.pdf>
- Eörsi László http://www.rev.hu/ords/f?p=600:2:::P2_PAGE_URI:tanulmanyok/1956/corvin
- térkép: Romsics Ignác: Magyarország története a XX. században. Osiris Kiadó, Budapest, 1999.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		pontszám	
		maximális	elért
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok	1. Ókori Róma	3	
	2. Középkori társadalom	4	
	3. Magyar őstörténet	4	
	4. Spanyol örökösödési háború	4	
	5. Bethlen Gábor	3	
	6. Első ipari forradalom	4	
	7. Dualizmus kori magyar társadalom	4	
	8. Világgazdasági válság	4	
	9. Revízió	8	
	10. Izrael	4	
	11. 1956-os forradalom	4	
	12. Adórendszer	4	
	Összesen	50	
	I. Elért pontszám egész számra kerekítve		

dátum_____
javító tanár

	pontszáma egész számra kerekítve	
	elért	programba beírt
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok		

dátum_____
dátum_____
javító tanár_____
jegyző

Megjegyzések:

1. Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
2. Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

TÖRTÉNELEM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2019. május 8. 8:00

II.

Időtartam: 140 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló kipontozott helyet!**

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!
- A feladatok megoldásához használhatja a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt.

Javaslatok a szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásához:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja fel a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerezhető információkat, következtetéseket!
5. Tárja fel a probléma előzményeit, okait, következményeit!
6. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit, nézőpontját, véleményét!
7. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve pizkozatot!
8. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
9. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztatásul:

Az esszé javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége és helyesírása.

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **hármat** kell kidolgoznia.

Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

egy az egyetemes történelemre vonatkozó **rövid** feladat,

egy a magyar történelemre vonatkozó **hosszú** feladat,

egy komplex feladat.

A rövid egyetemes és a hosszú magyar feladat **más korszakra** – az egyik az 1849-ig tartó, a másik az 1849 utáni korszakra – vonatkozzon! *(A táblázatban a korszakokat kettős vonal választja el.)*

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Korszak	Sorszám	Feladat	A feladat típusa
Egyetemes történelem	1849-ig	13.	Oszmán Birodalom	rövid
	1849 után	14.	Gyarmatosítás	rövid
Magyar történelem	1849-ig	15.	Habsburg berendezkedés a XVI. századi Magyarországon	hosszú
	1849 után	16.	Magyarország népessége a XX. század második felében	hosszú
Komplex	—	17.	Magyarország és a Habsburg Birodalom közjogi viszonya	korszakokon átívelő
	—	18.	Reformáció és katolikus megújulás	összehasonlító

A feladatok tanulmányozása után **karikázza be a választott feladatok sorszámát!**

A következő táblázatban feltüntettük a négy választási lehetőséget. **Jelölje X-szel a választását a megfelelő sorban! Csak az egyik lehetőséget jelölje!**

A választott feladatok sorszáma	Választásának jelölése X jellel
13., 16. és 17.	
13., 16. és 18.	
14., 15. és 17.	
14., 15. és 18.	

A feladatok közül **csak a választott hármat dolgozza ki!** Válaszait az azonos típusú feladatokat követő pontozott vonalakra írja!

A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkozat) készíthető.

A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

13. A feladat az Oszmán Birodalom történetéhez kapcsolódik. (rövid)

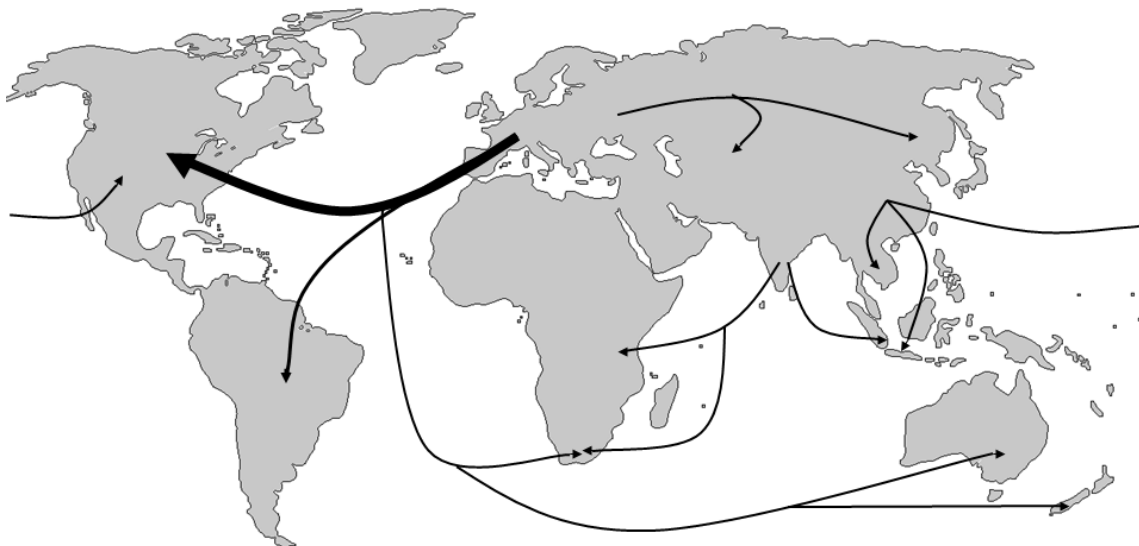
Mutassa be a források és ismeretei segítségével a szultán jövedelmeit, és a velük kapcsolatos problémákat a XV–XVI. században! Ennek kapcsán térjen ki a földrajzi felfedezések hatására is!

„Harcoljatok azokkal, akik nem hisznek Allahban és az utolsó napban, és nem teszik tiltottá azt, amit Allah és a küldötte megtiltott, és nem ismerik el az igaz vallást, az iszlámot, azok közül, akiknek a Könyv [értse: a Biblia] adatott, amíg készségesen meg nem fizetik a dzsizjét [fejadót], megadva magukat.” (Korán)

„Néhány embernél hamisított tugrás [a szultán díszes kézjegye; a pecsét helyettesítője] parancsot találtunk, amelyekben a szultáni rendeletekkel ellentétesen szolgálati birtokokat, jövedelememeléseket [...] adományoztak. Mikor megkérdeztük a dolgot a szultáni tanács írnokainak vezetőjétől, ő megvizsgálta őket és alaposan elcsodálkozott: »Mi nem bocsátottunk ki ilyen rendeleteket. De a tugra hiteles. [...] Hogyan lehetséges ez?« Mi erősen intettük, mondván: »Ennek kell, hogy legyen valamilyen magyarázata. Gondosan utána kell járni!« Nagyságos padisah [a szultán megszólítása], találtunk egy írnokot, aki ebben az ügyben hírekkel szolgált, ezért némi kedvezést ígérve neki, kikérdeztük. A következőket vallotta: »Már több mint tizenöt éve folyik a dolog.«” (Szinán nagyvezír beadványa a szultánhoz, 1590)

14. A feladat a XIX. század végi gyarmatosításhoz kapcsolódik. (rövid)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével, milyen tényezők segítették vagy ösztönözték az európai gyarmatosítást a XIX. század végén!

*Főbb kivándorlási útvonalak a XIX. és XX. század fordulóján.
(A nyilak vastagsága a kivándorlók számával arányos.)*

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok		Elérhető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F1	3	
	F2	3	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1	3	
	E2	3	
Összpontszám		20	
		Osztószám 2	
Vizsgapont		10	

15. A feladat a XVI. századi Magyar Királyság berendezkedésével kapcsolatos. (hosszú)
Mutassa be a források és ismeretei segítségével a Habsburgok magyarországi berendezkedését és a török elleni védekezés megszervezését a XVI. századi Magyar Királyságban! Válaszában térjen ki a vallási kérdés politikai szerepére is!
Ne eseménytörténetet írjon!

A birodalmi és a magyar kormánysszervek kapcsolata	
Udvari Tanács és Titkos Tanács (Bécs)	→ Helytartóság (Pozsony)
Udvari Kancellária (Bécs)	→ Magyar Kancellária (Bécs)
Udvari Kamara (Bécs)	→ Magyar Kamara (Pozsony) és Szepesi Kamara (Lőcse)

→: gyakorlati alárendeltség

„Magyarországnak a jelen országgyűlésre egybesereglett főpapjai, bárói, nemesi és a többi rendei, mindenek előtt örökös hála- és köszönetet mondanak a királyi szent felségnek, legkegyelmesebb uruknak és királyuknak az irántuk való kegyességéért és atyai jószágáért:

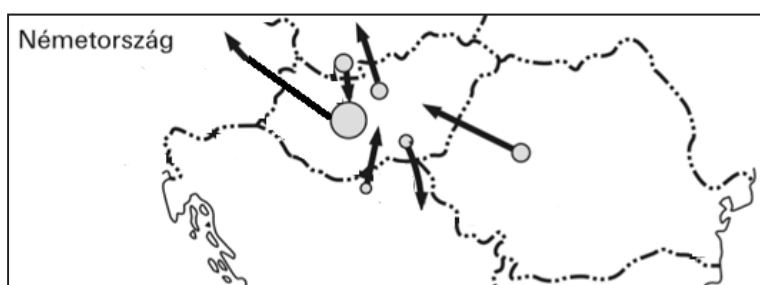
1.§ Először is, hogy miképpen ezelőtt több ízben, úgy a legközelebbi télen is, a Regensburgban tartott birodalmi gyűlésen, végre annyi sok fáradozás után, Magyarországnak a megtartására és felszabadítására nem megvetendő segítséget szerzett, és ugyanazt a csehországi és más tartománybeli híveitől is kieszközölte.” (Az 1557-es pozsonyi országgyűlés törvényeiből)

„Az ország karai és rendei azon felül elhatározták, hogy a vég helyeknek a megerősítésére [...] az összes urak, nemesek és birtokosok a jobbágyaikat [...] hat napi ingyen munkára (csak az aratás és a szüret idejét véve ki), kibocsássák és kiküldjék, akik is a közelebbi országgyűlésen, erre nézve meghozott végzés szerint, azokon a napokon át, folytonosan dolgozni tartoznak.” (Az 1557-es pozsonyi országgyűlés törvényéből)

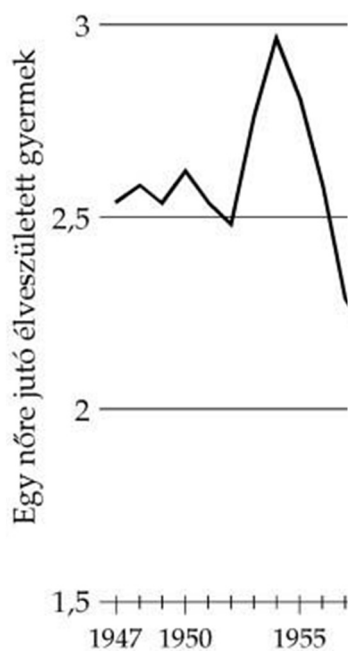
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

„Ami pedig a nádort illeti [...] aki ha váratlanul hamarabb elhaláloznék (ami emberi dolog), a helyébe másinak a megválasztására nézve, méltóztassék a királyi felség azt a módot követni [az eddig eltelt évtizedek gyakorlatától eltérően], hogy egy évnek a leforgásán belül az új nádornak a megválasztása céljából az országban külön közönséges országgyűlést hirdessen és tegyen közzé.” (Az 1608-as pozsonyi országgyűlés törvényéből)

16. A feladat a XX. század második felének Magyarországhoz kapcsolódik. (hosszú)
Mutassa be a források és ismeretei segítségével a magyar népesség változását, és annak okait a második világháború időszakától a rendszerváltozás időszakáig!

Népmozgások a második világháború után (A körök mérete arányos az áttelepülő népesség létszámával.)

A születésszám alakulása Magyarországon, 1947–56

„A dolgozó nőt a szülési szabadság lejáratát követően a gyermek hároméves korának betöltéséig gyermekgondozási segély illeti meg. [...] Több, gyermekgondozási segélyre igényt adó gyermek után a segély gyermekenként jár. [...] A munkaviszony fennállása alatt a gyermek gondozása céljából igénybe vett fizetés nélküli szabadság időtartamát [értsd: amíg az anya gyermekgondozási segélyt kap] a munkaviszonyban töltött idő számításánál figyelembe kell venni.” (Kormányrendelet, 1967)

*A választott hosszú, a magyar történelemre vonatkozó feladat sorszáma:
A feladat kidolgozása:*

[illegible]

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok		Elér- hető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T1	2	
	T2	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
	K3	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F1	3	
	F2	3	
	F3	3	
	F4	3	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1	3	
	E2	3	
	E3	3	
	E4	3	
Összpontszám		36	
		Osztószám 2	
Vizsgapont		18	

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

17. A feladat Magyarország és a Habsburg Birodalom közjogi viszonyával kapcsolatos.
(komplex – korszakokon átívelő)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével Magyarország és a Habsburg Birodalom közjogi viszonyának alakulását, valamint az azt leginkább meghatározó törvényeket 1687–1790 között! Válaszában a következő szempontokra térjen ki:

- Magyarország és a Habsburg Birodalom közjogi viszonya a török kiűzése után,
- a Rákóczi-szabadságharc idején bekövetkezett közjogi változások,
- Mária Terézia trónra lépését érintő közjogi kérdések,
- II. József uralkodását jellemző és annak nyomán felmerülő, a közjogi viszonyt érintő problémák

A Magyar Korona országai a török kiűzése után, a XVIII. században

„Amellett, hogy Magyarország és Erdély jogait, kiváltságait és szabadságjogait szentül és sértetlenül megtartjuk, semmiképpen sem engedjük meg azt, hogy e megbocsátó kegyelem ellenére új viszályokra és civódásokra adódjék ürügy.”
(A szatmári béke)

„Ő legszentségebb császári és királyi felségének magyarországi s az ehhez kapcsolt részekből való hű karai és rendei [...] az öröklési jogon való utódlást [...] Németországban [...] és Magyarországgal [...] feloszthatatlanul s elválaszthatatlanul, kölcsönösen és együttesen örökösödésileg birtoklandó más országaiban s tartományaiban is megállapított [...] rendhez képest, uralkodás és kormányzás végett [a császár utódaira] átruházzák.” (Pragmatica Sanctio)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

„Hogy midőn más tartományok igazgatása és gondjai engedik, mindenesetre ez országon belül fog továbbra is lakni, semmit sem mulasztván el, ami egyébként is ez örökös magyar királysága régi virágázásának visszahozására és boldogítására teendő lesz. [...] Magyarország és a hozzá kapcsolt részek [...] más tartományok módjára nem fognak kormányoztatni [...]” (1741. évi törvény)

„Csaknem félistennek lenni magát véli.
József, e valóság bír arra tégedet,
Hogy érdemesebbnek itéled fejedet
Angyali koronánk rég méltóságánál,
Pedig főbb hatalmad ennek jóvoltán áll.
Mért nem bánt így anyád, hogy királlyá tettük,
Hogy hét ellenségit koncoltuk, kergettük?
Mért gyermekségedben nem tudtuk felőled,
Hogy kalapos király fog lenni belőled?”
(Részlet Ányos Pál Kalapos király című verséből)

18. A feladat a XVI. századi vallási megújulással kapcsolatos (komplex – összehasonlító) Vesse össze a források és ismeretei segítségével a lutheri reformációt és a katolikus megújulást! Válaszában a következő szempontokra térjen ki:

- hitbéli kérdések (búcsúcédulák, szentségek)
- egyházszervezet
- az anyanyelvű igehirdetés kérdése
- az oktatás jelentősége
- templomépítészet

„A pápa nem [...] engedhet el semmiféle büntetéseket, mint amiket ő saját belátása szerint, vagy az egyházi szabályok értelmében kirótt. [...] Tévednek tehát mindazok a búcsúhirdetők, akik azt állítják, hogy a pápai búcsú folytán az ember minden büntetéstől megszabadul [...]. Fel kell világosítani a keresztényeket, hogy jobb dolgot művel az, aki a szegényeknek alamizsnát ad vagy a nyomorgót segíti, mint az, aki búcsút vásárol.” (Luther 95 pontjából)

„A zsinat [...] azt kívánja, hogy a búcsúk engedélyezésében mérsékletet tanúsítsanak, nehogy a túlzott engedékenység gyengítse az egyházi fegyelmet. Azt kívánja, hogy a visszaéléseket, amelyek a búcsúk terén beszüremkedtek, és amelyek alkalmat adtak arra, hogy az eretnekek káromolják a búcsú elnevezést, javítsák ki és szüntessék meg, ezért a jelen határozattal általánosan elrendeli, hogy minden gonosz nyereszkedést azok elnyerése fejében teljesen meg kell szüntetni.” (Zsinati határozat)

[illegible]

„Ha valaki azt állítaná, hogy az Újszövetség szentségeit nem mind a mi Urunk Jézus Krisztus alapította, avagy több vagy kevesebb volna mint hét, [...] vagy hogy a hét közül bármelyik is nem volna valódi és sajátos értelemben vett szentség: legyen kiközösítve.” (Zsinati határozat)

A black and white photograph capturing the interior of the Basilica of San Carlo in Naples. The image highlights the intricate Baroque architecture, featuring tall, fluted columns and a series of arches. The walls and ceiling are adorned with numerous frescoes and decorative elements, creating a sense of depth and grandeur. The lighting is dramatic, with strong highlights and deep shadows, emphasizing the textures and details of the stonework and art.

A feladat kidolgozása:

[illegible]

[illegible]This image shows a full page of a document template designed for handwritten notes or essays. It features approximately 28 evenly spaced horizontal lines across the entire width of the page. The lines are thin and light gray, providing a guide for writing without being distracting. There are no margins, headers, footers, or other markings present on the page.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Korszakokon átívelő komplex feladat			
Szempontok		Elér- hető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T1	2	
	T2	2	
	T3	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
	K3	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F1	3	
	F2	3	
	F3	3	
	F4	3	
	F5	3	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma- központú gondolkodás	E1	3	
	E2	3	
	E3	3	
	E4	3	
	E5	3	
Összpontszám		44	
		Osztószám 2	
Vizsgapont		22	

Összehasonlító komplex feladat			
Szempontok		Elér- hető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T1	2	
	T2	2	
	T3	2	
	T4	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
	K3	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F1	4	
	F2	4	
	F3	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma- központú gondolkodás	E1	4	
	E2	4	
	E3	4	
	E4	4	
Összpontszám		44	
		Osztószám 2	
Vizsgapont		22	

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

A feladatlapon szereplő források (szöveg, kép, táblázat, grafikon) lelőhelyei:

14. https://en.wikipedia.org/wiki/All_Red_Line#/media/File:All_Red_Line.jpg
16. térkép: http://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop425/2011_0001_527_eu_regionalis_foldrajz_2/ch06.html
grafikon: http://mek.oszk.hu/02100/02185/html/img/2_5_06g.jpg
17. <http://atlasz.ofi.hu/>
18. <https://pixabay.com/hu/barokk-templom-439488/>
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/eb/De%C3%A1k_t%C3%A9ri_Evang%C3%A9likus_templom%2C_meg%C3%B6rt_s%C3%ADk%C3%BA_kazettamennyezet%2C_2016_Budapest.jpg

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		pontszám	
		maximális	elért
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok	Összesen	50	
	I. Elért pontszám egész számra kerekítve		
II. Szöveges (kifejtendő) feladatok	13. Oszmán Birodalom	10	
	14. Gyarmatosítás	10	
	15. Habsburg berendezkedés a XVI. századi Magyarországon	18	
	16. Magyarország népessége a XX. század második felében	18	
	17. Magyarország és a Habsburg Birodalom közjogi viszonya	22	
	18. Reformáció és katolikus megújulás	22	
	Összesen	50	
	II. Elért pontszám egész számra kerekítve		
I. + II. Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

dátum

javító tanár

		pontszáma egész számra kerekítve	
		elért	programba beírt
I. Egyszerű, rövid feladatok			
II. Szöveges kifejtendő feladatok			

dátum

dátum

javító tanár

jegyző